

KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVËS
SPECIJALIZOVANA VEĆA KOSOVA

Predmet: KSC-BC-2020-06

Specijalizovani tužilac protiv Hašima Tačija, Kadrija Veseljija, Redžepa Seljimija i Jakupa Krasnićija

Rešava: Pretresni panel II

sudija Čarls L. Smit III, predsedavajući sudija

sudija Kristof Barte

sudija Genel Metro

sudija Fergal Gejnor, rezervni sudija

Sekretar: Fidelma Donlon

Datum: 1. decembar 2023.

Jezik: engleski

Stepen tajnosti: javno

Dodatna odluka o hitnom zahtevu tužilaštva za izmenu uslova pritvora za Hašima Tačija, Kadrija Veseljija i Redžepa Seljimija

Specijalizovani tužilaštvo

Kimberli P. Vest

Branilac Hašima Tačija

Gregori Kiho

Zastupnik žrtava

Sajmon Loz

Branilac Kadrija Veseljija

Ben Emerson

Branilac Redžepa Seljimija

Džefri Roberts

Branilac Jakupa Krasnićija

Venkatešvari Alagenda

I. TOK POSTUPKA	3
II. IZNETA ARGUMENTACIJA	5
III. MERODAVNO PRAVO.....	10
IV. DISKUSIJA.....	12
A. Preliminarna pitanja.....	12
1. Nepristrasnost	12
2. Organično vreme koje su optuženi imali na raspolaganju da odgovore na zahtev tužilaštva i izjašnjenje Sekretarijata	12
3. Hitni zahtev Seljimijeve odbrane za porodičnu posetu	13
4. Mere koje se odnose na g. Krasnićija	13
5. Svrha usvojenih mera.....	14
B. Kontekst ove odluke	14
C. Navodi o kršenju zakona i pratećim rizicima	15
1. Pritisak na svedoke tužilaštva	15
2. Trojica optuženih su objavila zaštićene i poverljive informacije o svedocima 16	
3. Uputstva g. Tačija	17
4. Individualna i kolektivna priroda osnovnih radnji.....	18
5. Zaključak.....	18
D. Izdvajanje trojice optuženih od ostalih zatvorenika	19
E. Ograničavanje poseta i komunikacije telefonom trojici optuženih.....	20
1. Posebna ograničenja komunikacije i zajedničkih posetilaca	21
2. Neprivilegovane fizičke posete	22
3. Uslovi poseta	23
4. Konzularne posete	24
5. Aktivno nadziranje	24
6. Evidencija neprivilegovanih fizičkih poseta.....	25
7. Posete drugih članova tima odbrane, pored branioca ili kobranioca	26

8.	Video i telefonske posete i komunikacija	26
9.	Evidencija i snimanje video i audio poseta i komunikacije	29
F.	Prepiska	30
G.	Obaveza Sekretarijata da podnosi izveštaje	31
H.	Prava na koja se ova odluka ne odnosi	32
I.	Druge mere	33
V.	STEPEN TAJNOSTI	33
VI.	DISPOZITIV	33

PRETRESNI PANEL II Specijalizovanih veća Kosova (u daljem tekstu: panel) donosi ovu odluku na osnovu članova 3(2), 15, 23(1) i 40(6)(d) i (f) Zakona br. 05/L-053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) i pravila 9(5)(b), 56(6), 57(2), 80(1) i 116(4)(d) Pravilnika o postupku i dokazima Specijalizovanih veća Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik), pravila 1(3), 16(4) i 43(3) Uputstva Sekretarijata za rad: Pravilnik o pritvoru (u daljem tekstu: Pravilnik o pritvoru),¹ članova 1(3), 12(1), 13, 14, 15(1), 16(4), 17(3), 19(5) i (6) i 20(2) Uputstva Sekretarijata za rad s pritvorenicima: Posete i komunikacija (u daljem tekstu: Pravilnik o poseti i komunikacijama)² i članova 14–18 Uputstva Sekretarijata za rad s pritvorenicima: Posete i komunikacija branilaca s pritvorenicima (u daljem tekstu: Pravilnik o posetama i komunikaciji branilaca s pritvorenicima).³

I. TOK POSTUPKA

1. Mere koje je ovaj sud preduzeo u vezi s hapšenjem i pritvaranjem Hašima Tačija (u daljem tekstu: g. Tači), Kadrija Veseljija (u daljem tekstu: g. Veselji) i Redžepa Seljimija (u daljem tekstu: g. Seljimi) (u daljem tekstu zajedno: trojica optuženih) detaljno su izložene u ranijim odlukama.⁴

¹ KSC-BD-08-Rev1, sekretar, *Uputstvo Sekretarijata za rad: Pravilnik o pritvoru*, 23. septembar 2020.

² KSC-BD-09-Rev1, sekretar, *Uputstvo Sekretarijata za rad s pritvorenicima: Posete i komunikacija*, 23. septembar 2020.

³ KSC-BD-10-Rev1, sekretar, *Uputstvo Sekretarijata za rad s pritvorenicima: Posete i komunikacija branilaca s pritvorenicima*, 23. septembar 2020.

⁴ V. npr. F00994, sudija za prethodni postupak, *Decision on Periodic Review of Detention of Hashim Thaçi /Odluka o periodičnom preispitivanju mere pritvora određene Hašimu Tačiju/*, 29. septembar 2022, poverljivo, stavovi 18–21. Javna redigovana verzija te odluke (F00994/RED) izdata je 6. oktobra 2022; F00802, sudija za prethodni postupak, *Decision on Periodic Detention Review of Rexhep Selimi /Odluka o periodičnom preispitivanju mere pritvora određene Redžepu Seljimiju/*, 13. maj 2022, poverljivo, stavovi 1–12. Javna redigovana verzija te odluke (F00802/RED) izdata je 24. maja 2022; F00819, sudija za prethodni postupak, *Decision on Periodic Detention Review of Kadri Veseli /Odluka o periodičnom preispitivanju mere pritvora određene Kadriju Veseliju/*, 26. maj 2022, poverljivo, stavovi 1–13. Javna redigovana verzija te odluke (F00819/RED) zavedena je 8. juna 2022.

2. Dana 17. novembra 2023. tužilaštvo je podnelo hitan zahtev za izmenu uslova pritvora za trojicu optuženih (u daljem tekstu: zahtev tužilaštva)⁵ i zatražilo da panel naloži mere izložene u stavu 2 zahteva tužilaštva, između ostalog i zahtev za momentalno izdvajanje i ukidanje sve komunikacije trojice optuženih kao privremenu meru.⁶

3. Dana 17. novembra 2023. panel je doneo privremenu odluku o zahtevu tužilaštva (u daljem tekstu: privremena odluka),⁷ kojom je privremeno ograničio mogućnost kontaktiranja s trojicom optuženih.⁸ Panel je u toj istoj odluci naložio Sekretarijatu da se o osnovanosti zahteva tužilaštva izjasni do utorka, 21. novembra 2023, u podne, a odbrani da na zahtev tužilaštva i na izjašnjenje Sekretarijata odgovori do srede, 22. novembra 2023, do 16 časova.⁹

4. Dana 18. novembra 2023. Sekretarijat je dostavio izveštaj o sprovođenju privremene odluke i izložio svoj stav o merama koje je zatražilo tužilaštvo.¹⁰

5. Dana 20. novembra 2023. trojica optuženih podnela su hitan zahtev da se izmeni stepen tajnosti zahteva tužilaštva za pravljenje tajnih audio-snimaka nepriviligovanih poseta trojici optuženih i odluke kojom je sudija pojedinac odobrio takvo tajno snimanje.¹¹ Taj zahtev je bio nepravilno zaveden u predmet

⁵ F01933, specijalizovani tužilac, *Prosecution Urgent Request for Modification of Detention Conditions /Hitni zahtev tužilaštva za izmenu uslova pritvora/*, 17. novembar 2023, poverljivo, s poverljivim priložima 1–5. Javna redigovana verzija tog zahteva (F01933/RED) zavedena je 22. novembra 2023.

⁶ Zahtev tužilaštva, stavovi 2, 53.

⁷ F01936, pretresni panel, *Decision on Prosecution Urgent Request for Modification of Detention Conditions /Odluka o hitnom zahtevu tužilaštva za izmenu uslova pritvora/*, 17. novembar 2023, poverljivo. Stepen tajnosti te odluke izmenjen je u „javno“ 23. novembra 2023.

⁸ Privremena odluka, stavovi 5, 11(b).

⁹ Privremena odluka, stav 11(d).

¹⁰ F01937, sekretarijat, *Report on the Implementation of Trial Panel II's Decision /Izveštaj o sprovođenju odluke Pretresnog panela II/*, 18. novembar 2023, poverljivo.

¹¹ F01941, specijalizovani branilac, *Urgent Selimi, Thaçi and Veseli Request for Reclassification of Filings /Hitni Seljimijev, Tačijev i Veseljijev zahtev za izmenu stepena tajnosti/*, 20. novembar 2023, poverljivo.

Specijalizovani tužilac protiv Hašima Tačija i drugih. Naknadno je povučen¹² i zaveden u ispravnom spisu.

6. Dana 21. novembra 2023. Sekretarijat se izjasnio o zahtevu tužilaštva (u daljem tekstu: izjašnjenje Sekretarijata).¹³

7. Dana 22. novembra 2023. branioci trojice optuženih i branilac Jakupa Krasnićija dostavili su odgovore na zahtev tužilaštva (u daljem tekstu: Tačijev odgovor,¹⁴ Seljimijev odgovor,¹⁵ Veseljijev odgovor¹⁶ i Krasnićijev odgovor¹⁷).

8. Dana 23. novembra 2023. tužilaštvo je dostavilo podnesak u kom je dodatno objasnilo svoj zahtev.¹⁸

II. IZNETA ARGUMENTACIJA

9. Tužilaštvo tvrdi da su trojica optuženih prekršila naloge panela otkrivanjem identiteta zaštićenih svedoka licima koja su ih posećivala u pritvorskom objektu

¹² F01972, specijalizovani branilac, *Defence Notice of Withdrawal of F01941 /Obaveštenje odbrane o povlačenju podneska F01941/, 30. novembar 2023, poverljivo.*

¹³ F01943, sekretarijat, *Registry's Submissions on the Prosecution's Urgent Request for Modification of Detention Conditions /Izjašnjenje Sekretarijata o hitnom zahtevu tužilaštva za izmenu uslova pritvora/, 21. novembar 2023, poverljivo. Ispravljena verzija tog podneska (F01943/COR) zavedena je istog dana.*

¹⁴ F01944, specijalizovani branilac, *Thaçi Defence Response to Prosecution Urgent Request for Modification of Detention Conditions /Odgovor Tačijeve odbrane na hitni zahtev tužilaštva za izmenu uslova pritvora/, 22. novembar 2023, poverljivo.*

¹⁵ F01946, specijalizovani branilac, *Selimi Defence Response to Prosecution Urgent Request for Modification of Detention Conditions /Odgovor Seljimijeve odbrane na hitni zahtev tužilaštva za izmenu uslova pritvora/, 22. novembar 2023, poverljivo. Javna redigovana verzija tog dokumenta (F01946/RED) zavedena je 24. novembra 2023.*

¹⁶ F01947, specijalizovani branilac, *Veseli Defence Response to Prosecution Urgent Request for Modification of Detention Conditions /Odgovor Veseljijeve odbrane na hitni zahtev tužilaštva za izmenu uslova pritvora/, 22. novembar 2023, poverljivo. Veseljijev odgovor dostavljen je u 17:42 časova, a distribuiran narednog dana, 23. novembra 2023. Javna redigovana verzija tog dokumenta (F01947/RED) zavedena je 24. novembra 2023. Dodatno redigovana javna verzija (F01947/RED2) zavedena je 28. novembra 2023.*

¹⁷ F01945, specijalizovani branilac, *Krasniqi Defence Response to Prosecution Urgent Request for Modification of Detention Conditions /Odgovor Krasnićijeve odbrane na hitni zahtev tužilaštva za izmenu uslova pritvora/, 22. novembar 2023, poverljivo.*

¹⁸ F01948, specijalizovani tužilac, *Prosecution Clarification Relating to F01933 /Podnesak tužilaštva s dodatnim objašnjenjem podneska F01933/, 23. novembar 2023, poverljivo.*

i/ili preko njih prosledila sadržaj poverljivih svedočenja. Tužilaštvo takođe navodi da je prilikom istrage ustanovilo da je bilo i drugih pokušaja ometanja postupka, između ostalog i izdavanjem uputstava o tome šta svedoci treba da kažu tokom svedočenja i kako sa njima treba uspostaviti kontakt.¹⁹

10. Tužilaštvo traži da pretresni panel donese sledeće mere kojima će izmeniti uslove pritvora trojici optuženih: (i) izdvajanje trojice optuženih od ostalih zatvorenika u pritvorskom objektu;²⁰ (ii) ukidanje svih neprivilegovanih fizičkih poseta;²¹ (iii) ograničavanje kruga lica koja mogu održavati neprivilegovane kontakte s trojicom optuženih;²² (iv) aktivno nadziranje, snimanje i/ili kopiranje, pregledanje i čuvanje podataka o svim neprivilegovanim posetama, komunikaciji, prepisci i unetim i iznetim predmetima;²³ (v) dodatna ograničenja u pogledu tema o kojima se može razgovarati u neprivilegovanim kontaktima,²⁴ (vi) ukidanje mogućnosti da ista lica posećuju trojicu optuženih i druge zatvorenike²⁵ i (vii) ograničavanje privilegovanih poseta trojici optuženih isključivo na sastanke s braniocima i kobraniocima.²⁶

11. Tužilaštvo traži da se Sekretarijatu naloži da panelu ukaže na svaki slučaj mogućeg kršenja takvog naloga.²⁷ Tužilaštvo takođe traži da panel naloži Sekretarijatu da podnosi mesečne izveštaje koje će dostavljati i panelu i stranama u postupku i u kojima će navesti: (i) evidenciju svih poseta i poziva (i privilegovanih i neprivilegovanih) sve četvorice optuženih u ovom predmetu, s podacima o datumu, vremenu i učesnicima, (ii) podatak o tome da li je ta

¹⁹ Zahtev tužilaštva, stavovi 1, 6–35.

²⁰ Zahtev tužilaštva, stav 2(h).

²¹ Zahtev tužilaštva, stav 2(d).

²² Zahtev tužilaštva, stav 2(b).

²³ Zahtev tužilaštva, stav 2(c)

²⁴ Zahtev tužilaštva, stav 2(g).

²⁵ Zahtev tužilaštva, stav 2(f).

²⁶ Zahtev tužilaštva, stav 2(e).

²⁷ Zahtev tužilaštva, stavovi 2(i), 50.

komunikacija aktivno nadzirana i/ili snimana, (iii) kopije svih razmenjenih predmeta odnosno prepiske (bilo poslate, bilo primljene), uključujući i one unete i iznete, kao i podatke o identitetu pošiljaoca i primaoca, opis predmeta i podatak o tome da li je načinjena kopija, (iv) podatak o tome da li je Sekretarijat primetio ikakve nepravilnosti i (v) podatak o tome da li je Sekretarijat naišao na poteškoće u izvršenju naloga panela.²⁸

12. Tužilaštvo smatra da su zatražene mere najmanje restriktivne mere za postizanje neophodnog cilja, a to je da se trojica optuženih spreče da ponovo vrše nedozvoljene radnje.²⁹

13. Sekretarijat u svom izjašnjenju iznosi stav o (i) sprovodivosti mera koje je tužilaštvo zatražilo, (ii) resursima i vremenu potrebnim za primenu tih mera, ukoliko one budu naložene, (iii) postojanju dodatnih ili alternativnih mera kojima bi se mogle umanjiti opasnosti koje je tužilaštvo navelo i (iv) ostalim pitanjima koje Sekretarijat želi da pokrene u vezi sa zahtevom tužilaštva.³⁰ Sekretarijat smatra da se mere koje tužilaštvo predlaže u načelu mogu sprovesti, ali napominje da bi za aktivno nadziranje fizičkih i video poseta i telefonskih poziva bili potrebni dodatni resursi, zbog čega bi se neke od pomenutih privilegija morale ograničiti.³¹

14. Tačijeva odbrana tvrdi da joj nije omogućeno ni dovoljno vremena ni materijala da detaljno odgovori na suštinu navoda tužilaštva.³² Na osnovu sadržaja podneska tužilaštva, Tačijeva odbrana se pita da li je tužilaštvo postupalo s dužnom pažnjom potrebnom da bi se očuvala prava optuženih i garantovao integritet postupka.³³ Tačijeva odbrana tvrdi da zahtev tužilaštva sadrži nagađanja i neprecizne tvrdnje, a da ogromna većina priloženih transkripata nije ni od kakvog značaja za zahtev

²⁸ Zahtev tužilaštva, stavovi 2(i), 50.

²⁹ Zahtev tužilaštva, stav 3.

³⁰ V. izjašnjenje Sekretarijata u celini, stavovi 8–54.

³¹ Izjašnjenje Sekretarijata, stavovi 39, 40, 43.

³² Tačijev odgovor, stav 1.

³³ Tačijev odgovor, stavovi 10, 11, 14.

tužilaštva.³⁴ Tačijeva odbrana smatra da je oštećena zahtevom tužilaštva, jer je iznošenjem takvih informacija pred panel potencijalno dovedena u pitanje nepristrasnost panela ili se u najmanju ruku može steći utisak da panel više ne može nepristrasno ili objektivno da ocenjuje osnovanost zahteva.³⁵

15. Tačijeva odbrana dalje tvrdi da su mere i izmene koje tužilaštvo traži nesrazmerne, da ne idu u prilog ostvarenju legitimnog cilja i da nemaju pravni osnov.³⁶ Konkretno, Tačijeva odbrana traži da panel odbije zahtev tužilaštva (i) da se zabrane fizičke posete članova porodice, (ii) da se privilegovane posete ograniče na posete branilaca i kobranilaca, dok se za posete drugih članova pravnog tima mora tražiti odobrenje, (iii) da se ograniče konzularne posete, (iv) da se do kraja suđenja aktivno nadzire neprivilegovana komunikacija i čuva evidencija o njoj i (v) da se zabrani neprivilegovana komunikacija o javnim informacijama koje se tiču sudskog postupka.³⁷

16. Seljimijeva odbrana tvrdi da mere koje je tužilaštvo zatražilo nisu dovoljno potkrepljene dokazima i da nisu u skladu s principima neophodnosti i srazmernosti.³⁸ Seljimijeva odbrana tvrdi i da se u zahtevu tužilaštva za pojedine izmene ne pravi dovoljno jasna razlika između optuženih, niti se uzima u obzir da je obim navodnih kršenja kod svakog optuženog drugačiji.³⁹ Seljimijeva odbrana dodaje da joj nije omogućeno ni dovoljno vremena ni materijala da detaljno odgovori na suštinu navoda tužilaštva i da će, po svemu sudeći, biti potrebna dodatna izjašnjenja⁴⁰

17. Seljimijeva odbrana takođe smatra da tužilaštvo nije u dovoljnoj meri potkrepilo navode protiv g. Seljimija, pošto ni radnje ni namere koje mu pripisuje ne proizlaze iz

³⁴ Tačijev odgovor, stav 11.

³⁵ Tačijev odgovor, stavovi 12, 13.

³⁶ Tačijev odgovor, stavovi 15, 19, 27.

³⁷ Tačijev odgovor, stavovi 15–31.

³⁸ Seljimijev odgovor, stav 2.

³⁹ Seljimijev odgovor, stavovi 3, 38–40.

⁴⁰ Seljimijev odgovor, stavovi 4–8.

materijala priloženog zahtevu.⁴¹ Seljimijeva odbrana tvrdi da bi se traženim izmenama uslova pritvora prekršila prava g. Seljimija iz člana 8 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu: Evropska konvencija),⁴² da su te mere nespojive s Pravilnikom o pritvoru⁴³ i da su nesrazmerne i neopravdane.⁴⁴ Seljimijeva odbrana traži da panel zahtev tužilaštva odbaci u celini⁴⁵ i dodaje da se predloženim merama narušavaju i prava Seljimijeve dece,⁴⁶ te zahteva da panel izmeni privremene uslove i dozvoli g. Seljimiju da poseti porodicu u periodu od 25. do 28. novembra 2023.⁴⁷

18. Veseljijeva odbrana tvrdi da tužilaštvo nije u dovoljnoj meri potkrepilo svoju tvrdnju da je g. Veselji pokušao da ugrozi integritet postupka.⁴⁸ Veseljijeva odbrana tvrdi da, sagledani u celini, snimljeni razgovori zapravo idu u prilog sasvim suprotnom zaključku, naime da je g. Veselji poštovao uputstva panela i da nije vršio pritisak na svedoke niti ugrožavao integritet postupka.⁴⁹ Veseljijeva odbrana tvrdi da je učesće g. Veseljija u posetama saoptuženih bilo i bezazleno i dozvoljeno prema postojećem režimu pritvora.⁵⁰ Veseljijeva odbrana tvrdi da navodi tužilaštva o vršenju pritiska počivaju isključivo na nepotkrepljenim zaključcima i glasinama iz druge i treće ruke poteklim iz anonimnog izvora.⁵¹ Veseljijeva odbrana takođe tvrdi da panel predložene izmene uslova pritvora mora da razmatra za svakog optuženog posebno.⁵² Veseljijeva odbrana tvrdi da zahtev tužilaštva treba odbaciti u celini.⁵³

⁴¹ Seljimijev odgovor, stavovi 9–30.

⁴² Seljimijev odgovor, stavovi 31–45.

⁴³ Seljimijev odgovor, stavovi 34–35.

⁴⁴ Seljimijev odgovor, stavovi 36–37, 41–45.

⁴⁵ Seljimijev odgovor, stav 56(b).

⁴⁶ Seljimijev odgovor, stavovi 46–48.

⁴⁷ Seljimijev odgovor, stavovi 49–54.

⁴⁸ Veseljijev odgovor, stavovi 2, 4, 7, 14–15.

⁴⁹ Veseljijev odgovor, stavovi 6, 21–35, 48–50.

⁵⁰ Veseljijev odgovor, stavovi 36–39.

⁵¹ Veseljijev odgovor, stavovi 41, 51–53.

⁵² Veseljijev odgovor, stav 54.

⁵³ Veseljijev odgovor, stav 58.

19. Krasnićijeva odbrana se u odgovoru ograničila na zahteve tužilaštva koji se tiču zajedničkih posetilaca i izveštavanja o posetama.⁵⁴ Krasnićijeva odbrana primećuje da nisu izneti dokazi iz kojih bi proizlazilo da je g. Krasnićići nedozvoljeno prosleđivao poverljive informacije ili da je pokušavao da vrši pritisak na svedoke, kao i da tužilaštvo u svom zahtevu ne navodi da je g. Krasnićići vršio nedozvoljene radnje.⁵⁵ S obzirom na to, Krasnićijeva odbrana smatra da nema povoda za tvrdnju da su dodatna ograničenja neophodna i srazmerna kad je u pitanju g. Krasnićići i dodaje da bi se predloženim uslovima prekršila njegova prava iz člana 8 Evropske konvencije.⁵⁶ Krasnićijeva odbrana se naročito protivi predlogu da se g. Krasnićićiju onemoguće posete lica koja su posećivala trojicu optuženih, pošto bi time bila obuhvaćena i lica koja se ne sumnjiče za protivzakonite radnje, kao i jedan član tima Krasnićijeve odbrane.⁵⁷ Krasnićijeva odbrana takođe ističe spremnost da se samoinicijativno postara za to da članovi njenog tima ubuduće ni na koji način ne posećuju trojicu optuženih u pritvorskom objektu.⁵⁸

III. MERODAVNO PRAVO

20. Prema članu 3(2) Zakona, Specijalizovana veća sude i postupaju u skladu s Ustavom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i međunarodnim pravom o ljudskim pravima. Članom 3 Evropske konvencije štiti se pravo lica da ne bude podvrgnuto mučenju, nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju, a članom 8 Evropske konvencije pravo na privatni i porodični život.

21. Prema članu 23(1) Zakona i pravilu 80(1) Pravilnika, Specijalizovana veća obezbeđuju zaštitu žrtava i svedoka, njihovu bezbednost, fizičko i duševno zdravlje, dostojanstvo i privatnost.

⁵⁴ Krasnićijev odgovor, stav 1.

⁵⁵ Krasnićijev odgovor, stav 3.

⁵⁶ Krasnićijev odgovor, stavovi 4–19.

⁵⁷ Krasnićijev odgovor, stavovi 10–14.

⁵⁸ Krasnićijev odgovor, stav 14.

22. Prema članu 40(2) i (6) Zakona i pravilu 116(1) Pravilnika, panel redovno preduzima sve mere neophodne za pravično i ekspeditivno vođenje sudskog postupka i za zaštitu optuženih, svedoka i žrtava.

23. Prema pravilima 56, 57(2) i 116(4)(d), panel može da donese odluku o uslovima pritvora i pratećim pitanjima radi zaštite svedoka ili žrtava, poverljivih informacija ili integriteta postupka, uključujući i odluku o uvođenju potrebnih i srazmernih ograničenja u pogledu mogućnosti pritvorenika za komunikaciju. Prema članu 1(3) Pravilnika o poseti i komunikacijama, pravila sadržana u njemu ne utiče na naloge i odluke nadležnog panela prema pravilu 56 Pravilnika o postupku i dokazima i njima su podložni.

24. Postoji načelna obaveza strana i učesnika u postupku da trećim licima ne prosleđuju poverljive dokumente ili informacije povezane s postupkom.⁵⁹ Konkretno, strani ili učesniku u postupku zabranjeno je da bilo kom trećem licu saopšti identitet zaštićenog svedoka. To je dopušteno samo u izuzetnim okolnostima kada je to neposredno i konkretno neophodno za pripremu i iznošenje dokaza odbrane,⁶⁰ a čak ni u tom slučaju trećem licu ne smeju da saopšte da neki zaštićeni svedok učestvuje u radnjama Specijalizovanih veća Kosova ili Specijalizovanog tužilaštva ili da saopštavaju informacije o karakteru te umešanosti.⁶¹

⁵⁹ V. uopšteno F00854, sudija za prethodni postupak, *Decision on Framework for Handling Confidential Information During Investigations and Contact Between a Party or Participant and Witnesses of the Opposing Party or of a Participant* /Okvirna odluka o postupanju s poverljivim informacijama tokom istraga i u kontaktima između strane ili učesnika u postupku i svedokâ suprotne strane ili učesnika u postupku/ (u daljem tekstu: okvirna odluka o postupanju s poverljivim informacijama), 24. jun 2022, stav 212(I)(a)

⁶⁰ Okvirna odluka o postupanju s poverljivim informacijama, stav 212(I)(e).

⁶¹ Okvirna odluka o postupanju s poverljivim informacijama, stav 212(I)(f).

IV. DISKUSIJA

A. PRELIMINARNA PITANJA

1. Nepristrasnost

25. Što se tiče tvrdnji Tačijeve odbrane o nepristrasnosti,⁶² panel napominje da je nadležan da odlučuje o uslovima i vrsti pritvora četvorice optuženih.⁶³ Da bi mogao da vrši svoje Zakonom propisane dužnosti, panelu se moraju predložiti informacije relevantne za odlučivanje o tim pitanjima. Te informacije su relevantne i biće razmatrane samo u vezi s pitanjem pritvora i za potrebe odlučivanja o uslovima pritvora. Tvrdnja da bi činjenica da je panel upoznat s tim materijalom mogla ugroziti njegovu nepristrasnost ili utisak o nepristrasnosti neosnovana je.

2. Ograničeno vreme koje su optuženi imali za odgovor

26. Odbrana je skrenula pažnju na činjenicu da je rok koji joj je dat za podnošenje izjašnjenja bio izuzetno kratak.⁶⁴ Tačno je da je panel ukazao na potrebu da se ovo pitanje razreši ekspeditivno i da je primio na znanje da sudija pojedinac tek treba da odluči o zahtevu odbrane za pristup određenim informacijama.⁶⁵ O potrebi da se ova pitanja razreše što ekspeditivnije govore same okolnosti. Međutim, panel je imao u vidu da se skraćivanje rokova moglo odraziti na mogućnosti odbrane da pregleda sav relevantni materijal pre nego što se izjasni o njemu. Ukoliko prilikom naknadnog pregledanja relevantnih dokumenata otkrije informacije koje smatra bitnim za odluku panela, odbrana može da zatraži da se odluka ponovo razmotri ili izmeni.

27. Uprkos tome, panel primećuje da su timovi odbrane g. Tačija, g. Seljimija i g. Krasnićija reagovali u kratkom roku koji je panel odredio, dok je Veseljijeva

⁶² Tačijev odgovor, stav 12.

⁶³ V. član 40(2) i (6) Zakona; pravila 56, 57(2) i 116(1) i (4)(d).

⁶⁴ Tačijev odgovor, stav 2; Seljimijev odgovor, stavovi 7-8; Veseljijev odgovor, stav 8.

⁶⁵ V. Tačijev odgovor, stav 1.

odbrana svoj odgovor dostavila sa zakašnjenjem.⁶⁶ Mada bi inače odbio da razmatra podneske dostavljene sa zakašnjenjem, imajući u vidu kratak rok koji je odbrani dat da se izjasni o ovom pitanju, panel će u ovom slučaju iskoristiti svoje diskreciono pravo iz pravila 9(5)(b) i prihvatiti Veseljijev odgovor kao valjano podnet uprkos kašnjenju.

3. Hitni zahtev Seljimijeve odbrane za porodičnu posetu

28. Panel primećuje da je hitni zahtev Seljimijeve odbrane u međuvremenu postao bespredmetan, pošto je tražena poseta trebalo da se odigra u period od 25. do 28. novembra.⁶⁷ Uprkos tome, panel napominje da su privremenom odlukom porodične posete zabranjene samo u ograničenom roku, te da se ta zabrana menja ovom odlukom.

4. Mere koje se odnose na g. Krasnićija

29. Panel se slaže s tvrdnjom Krasnićijeve odbrane da nisu izneti dokazi iz kojih proizlazi da je g. Krasnići nedozvoljeno prosleđivao poverljive informacije posetiocima, pokušavao da izvrši pritisak na svedoke ili da se u pritvorskom objektu u ma kom drugom smislu ponašao neprimereno.⁶⁸ Zato treba reći da nijedna od mera iznetih u nastavku ove odluke nema za cilj da se g. Krasnićiju ograniče uslovi pritvora na osnovu neprimerenih radnji koje mu se pripisuju. Neke od tih mera, međutim, mogle bi se odraziti i na njega, budući da su neophodne za sprovođenje mera određenih trojici optuženih. Panel se uverio da su te mere neophodne i srazmerne, kao i da se njima ne narušavaju prava g. Krasnićija.

⁶⁶ Prema podacima Službe Sekretarijata za organizaciju rada u sudnici, Veseljijev odgovor stigao je 22. novembra 2023. u 17:42.

⁶⁷ Seljimijev odgovor, stavovi 49–54.

⁶⁸ Krasnićijev odgovor, stav 3.

5. Svrha usvojenih mera

30. Mere usvojene ovom odlukom nemaju za cilj da se optuženi kazne za postupke koji im se pripisuju. Njihova isključiva svrha je da se spreči nedopustivo objavljivanje poverljivih informacija, uključujući informacije o identitetu zaštićenih svedoka, i da se garantuje integritet postupka. S tim u vezi, panel napominje da su mnoge garancije iznete u Pravilniku Sekretarijata o pritvoru zapravo *privilegije* koje daleko prevazilaze prava koja spadaju u osnovna prava zatvorenikâ. S obzirom na to, njihovo ograničavanje nije samo po sebi nespojivo s efikasnom zaštitom osnovnih prava zatvorenika. Ta prava se, naime, mogu ograničiti, kad je to neophodno i srazmerno, da bi se zaštitila prava i bezbednost drugih, a posebno prava i bezbednost žrtava i svedoka.

B. KONTEKST OVE ODLUKE

31. Panel primećuje da je već utvrdio da na Kosovu i dalje vlada opšta klima višenja pritiska na svedoke u vezi s ovim i drugim predmetima koji se vode pred Specijalizovanim većima.⁶⁹ Apelacioni sud je potvrdio da prilikom ocenjivanja pritvora kontekst može biti relevantan faktor.⁷⁰ Panel napominje i da su trojica optuženih u međuvremenu dobila informacije o prvih 40 svedoka, i da će i dalje dobijati takve informacije i za buduće svedoke. Ovaj panel je već zaključio da s obelodanjivanjem tih podataka raste i opasnost da će osetljive informacije o svedocima

⁶⁹ V. npr.F01720, pretresni panel, *Decision on Periodic Review of Detention of Hashim Thaçi* /Odluka o periodičnom preispitivanju mere pritvora određene Hašimu Tačiju/, 16. avgust 2023, stav 21; v. takođe KSC-BC-2020-05, F00494/RED, pretresni panel, *Trial Judgment* /Prvostepena presuda/, 19. januar 2023, stav 57. Korigovana verzija tog dokumenta (F00494/RED3/COR) zavedena je 8. juna 2023.

⁷⁰ IA017/F00011, panel Apelacionog suda, *Decision on Hashim Thaçi's Appeal Against Decision on Review of Detention* /Odluka po žalbi Hašima Tačija na odluku o periodičnom preispitivanju mere pritvora/, 5. april 2022, poverljivo, stav 43. Javna redigovana verzija tog dokumenta (IA017/F00011/RED) izdata je istog dana.

dospeti u javnost pre nego što ti svedoci budu svedočili.⁷¹ Panel napominje da su se, i pored svih mera preduzetih u cilju zaštite svedoka, svedoci u ovom predmetu žalili na pokušaje vršenja pritiska ili na stvarno vršenje pritiska. Panel će preduzeti sve neophodne mere saglasne s pravima optuženih kako bi sprečio da do toga ponovo dođe i preduzeće sve neophodne mere kako bi umanjio taj rizik.

32. Panel je već utvrdio da trojica optuženih (i) imaju interes da ometaju postupak i mogućnosti da to čine, (ii) da na Kosovu uživaju uticaj na osnovu koga bi mogli da obezbede podršku pristalica, (iii) da sa odmicanjem postupka stiču sve veća saznanja o dokazima na kojima počivaju ozbiljne optužbe protiv njih, i (iv) da je g. Tači već pokušao da ometa rad Specijalizovanih veća i da je licima koja su primila poziv od tužilaštva nudio razne pogodnosti.⁷²

C. NAVODI O KRŠENJU ZAKONA I PRATEĆIM RIZICIMA

1. Pritisak na svedoke tužilaštva

33. Panel sad prelazi na činjenice i okolnosti koje je tužilaštvo nedavno obelodanilo. Naime, tužilaštvo ukazuje na tri svoja svedoka kojima su se obratila ili prišla lica koja su pokušala da ih ubede da povuku svoje izjave ili da ih izmene kako bi one išle u

⁷¹ V. npr. F01302, pretresni panel, *Decision on Periodic Review of Detention of Hashim Taçi* /Odluka o periodičnom preispitivanju mere pritvora određene Hašimu Tačiju/, 17. februar 2023, poverljivo, stav 25. Javna redigovana verzija tog dokumenta (F01302/RED) zavedena je istog dana.

⁷² V. npr. F00177, sudija za prethodni postupak, *Decision on Hashim Taçi's Application for Interim Release* /Odluka po zahtevu Hašima Tačija za privremeno puštanje na slobodu/, 22. januar 2021, poverljivo, stav 41. Javna redigovana verzija te odluke (F00177/RED) zavedena je 26. januara 2021; F01111, sudija za prethodni postupak, *Decision on Periodic Review of Detention of Rexhep Selimi* /Odluka o periodičnom preispitivanju mere pritvora određene Redžepu Seljimiju/, 18. novembar 2022, poverljivo, stavovi 26–27. Javna redigovana verzija te odluke (F01111/RED) izdata je istog dana; F00576, sudija za prethodni postupak, *Decision on Remanded Detention Review Decision and Periodic Review of Detention of Kadri Veseli* /Odluka o vraćenju odluci o preispitivanju mere pritvora i o redovnom preispitivanju mere pritvora određene Kadriju Veseljiju/, 23. novembar 2021, poverljivo, stav 52. Javna redigovana verzija te odluke (F00576/RED) zavedena je 8. decembra 2021; okvirna odluka o postupanju s poverljivim informacijama, stav 118 (gde se primećuje da „vlada klima zastrašivanje svedoka i pritisaka na njih u vezi sa sudskim postupcima protiv bivših pripadnika OVK, a da su optuženi u ovom predmetu, koji su imali visoke funkcije u OVK, i zauzimali druge uticajne položaje, i dalje veoma uticajni“).

prilog trojici optuženih.⁷³ U svakom od tih slučajeva kontakt sa svedokom uspostavljen je nekoliko meseci pošto je njihov identitet obelodanjen trojici optuženih.⁷⁴ U svakom od tih slučajeva lica koja su uspostavljala kontakt sa svedocima navodila su da postupaju u ime bar jednog od trojice optuženih⁷⁵ ili u ime nekog ko je s njima povezan.⁷⁶ Međutim, ni u jednom od tih slučajeva nije se moglo ustanoviti da su lica koja su uspostavljala kontakt sa svedocima bila u poseti ijednom od trojice optuženih u periodu u kom su ovima obelodanjeni relevantni podaci o svedocima i kad je došlo do pokušaja mešanja.⁷⁷

34. Panel nije utvrdio da se ijedan od tih pokušaja uticanja na svedoke tužilaštva može pripisati ijednom od optuženih, zajedno ili pojedinačno. Panel napominje, međutim, da su informacije o identitetu svedokâ tužilaštva i o redosledu kojim će oni svedočiti dostupne ograničenom broju ljudi koji učestvuju u ovom postupku. Panel dalje ističe da takvi pokušaji ozbiljno ugrožavaju integritet postupka, a panel takve pokušaje neće tolerisati.

2. Trojica optuženih su objavila zaštićene i poverljive informacije o svedocima

35. Tužilaštvo je panelu dostavilo transkripte razgovora između g. Tačija,⁷⁸ g. Seljimija,⁷⁹ g. Veseljija⁸⁰ i njihovih posetilaca prilikom neprivilegovanih poseta u pritvorskom objektu. Sudeći po relevantnim delovima tih transkripata, optuženi su

⁷³ Zahtev tužilaštva, stavovi 8–20.

⁷⁴ Zahtev tužilaštva, stavovi 8, 13, 15.

⁷⁵ V. zahtev tužilaštva, stavovi 8 (navodi o uputstvima g. Tačija i g. Veseljija), 13 (sa ciljem da se svedok navede da povuče svoj iskaz protiv g. Seljimija).

⁷⁶ Zahtev tužilaštva, 8, 9, 13, 15.

⁷⁷ Zahtev tužilaštva, stavovi 10, 14, 16.

⁷⁸ F01933/A04, specijalizovani tužilac, *Annex 4 to Prosecution Urgent Request for Modification of Detention Conditions* /Prilog 4 uz hitni zahtev tužilaštva za izmenu uslova pritvora/ (dalje u tekstu: prilog 4 uz zahtev tužilaštva), 17. novembar 2023, poverljivo, str. 183–186.

⁷⁹ Prilog 4 uz zahtev tužilaštva, str. 172.

⁸⁰ Prilog 4 uz zahtev tužilaštva, str. 240–242.

svojim posetiocima preneli poverljive informacije koje su dobili u kontekstu sudskog postupka ili koje su saznali iz svedočenja zaštićenih svedoka.⁸¹

36. Panel ponavlja da je optuženima zabranjeno da informacije za koje važe mere zaštite, naročito imena i lične podatke svedokâ tužilaštva, poverljive informacije i/ili sadržaj svedočenja na poluzatvorenim ili zatvorenim sednicama prosleđuju ili da o njima razgovaraju bilo s kim, osim sa svojim braniocima i članovima tima odbrane.⁸² To se odnosi i na informacije na osnovu kojih bi se, direktno ili indirektno, mogao utvrditi identitet svedoka za kog su određene zaštitne mere. Objavljivanje takvih podataka neovlašćenom trećem licu moglo bi biti osnov za krivično delo prema pravu merodavnom za Specijalizovana veća.⁸³

37. Ne ulazeći u pitanje da li postupci na koje ukazuju transkripti znače da je ijedan od optuženih izvršio krivično delo, panel napominje da sve ukazuje na znatan rizik da će trojica optuženih, ukoliko se ne donesu adekvatne mere, neovlašćeno prenositi privilegovane informacije neovlašćenim trećim licima.

3. Uputstva g. Tačija

38. Tužilaštvo je panelu dostavilo tri transkripta u kojima su zabeleženi razgovori između g. Tačija i neprivilegovanih posetilaca o predstojećem svedočenju pojedinih svedoka.⁸⁴ U tom trenutku je identitet dotičnog svedoka bio zaštićen, pa g. Tači nije imao ovlašćenje da te podatke saopštava neovlašćenim trećim licima. U sva tri transkripta g. Tači, kako se čini, daje svojim posetiocima uputstva koja oni treba da prenesu svedoku o formi i sadržaju njegovog predstojećeg svedočenja.⁸⁵ Na nekim

⁸¹ V. prilog 4 uz zahtev tužilaštva, str. 172, 183-186, 240-242; v. takođe F01948, specijalizovani tužilac, *Prosecution Clarification Relating to F01933 /Podnesak tužilaštva s objašnjenjem podneska F01933/*, 23. novembar 2023, poverljivo.

⁸² Okvirna odluka o postupanju s poverljivim informacijama, stavovi 212(I)(a), (e), (f).

⁸³ V. pravilo 82(6) Pravidnika; član 15 Zakona.

⁸⁴ Prilog 4 uz zahtev tužilaštva, str. 43-44, 50-53, 218-222, 287-288, 298-299, 354-355.

⁸⁵ Prilog 4 uz zahtev tužilaštva, str. 43-44, 50-53, 218-222, 287-288, 298-299, 354-355.

mestima u transkriptu se stiče utisak da g. Tači posetiocima pokazuje ranije datu izjavu svedoka koji tek treba da svedoči, a čiji je identitet poverljiv.⁸⁶ Iz drugih delova transkripta pak jasno se vidi da je jedan od Tačijevih posetilaca koji prima uputstva ranije već posećivao svedoke uoči njihovog svedočenja.⁸⁷

39. Panel nije ustanovio da li je g. Tači navedenim postupcima učinio krivično delo. Međutim, panel je ustanovio da navedeni postupci ukazuju na to da postoji znatan rizik da će g. Tači, ukoliko se ne uvedu odgovarajuće mere, možda preduzeti nedozvoljene radnje koje bi mogle ugroziti bezbednost svedokâ i/ili integritet postupka.

4. Individualna i kolektivna priroda osnovnih radnji

40. Ocenjujući potrebu za traženim merama i njihovu srazmernost, panel je razmotrio prilike i postupke svakog optuženog ponaosob, ali je pri tom imao u vidu i činjenicu da su zbog njihovih postupaka, uzetih zajedno, povećani rizici povezani s nedozvoljenim prosleđivanjem zaštićenih informacija, te da se time povećala i mogućnost da će treća lica ometati postupak u ovom predmetu.

5. Zaključak

41. Polazeći od navedenog, panel je zaključio da je tužilaštvo pokazalo da postojeći uslovi pritvora nisu dovoljni da bi se umanjio rizik da će trojica optuženih preduzeti radnje koje bi mogle ometati postupak i/ili ugroziti bezbednost svedokâ.

42. Panel će stoga oceniti mere koje je zatražilo tužilaštvo sa stanovišta opisanih faktora i okolnosti, ali i sa stanovišta osnovnih prava optuženih⁸⁸ i potrebe da se

⁸⁶ Prilog 4 uz zahtev tužilaštva, 287–288, 298–299, 354–355. V. takođe zahtev tužilaštva, stav 34.

⁸⁷ Prilog 4 uz zahtev tužilaštva, str. 266-273. V. takođe zahtev tužilaštva, stav 35.

⁸⁸ V. Evropska konvencija o ljudskim pravima (dalje u tekstu: Evropska konvencija), članovi 3, 8; Standardna minimalna pravila Ujedinjenih nacija o postupanju sa zatvorenicima (UN Doc.

garantuju zaštita žrtava i svedoka i integritet postupka. Panel će pritom razmotriti zatvorski režim u celini, neophodnost predloženih mera, njihovu srazmernost, kao i kumulativno dejstvo tih mera na prava optuženih.

D. IZDVAJANJE TROJICE OPTUŽENIH OD OSTALIH ZATVORENIKA

43. Tužilaštvo tvrdi da je izdvajanje trojice optuženih od svih ostalih zatvorenika u pritvorskom objektu neophodno da bi se umanjili navedeni rizici.⁸⁹ Panel napominje da mera izdvajanja optuženog sama po sebi nije nespojiva sa članom 3 Evropske konvencije⁹⁰ i da je u pravnoj regulativi Specijalizovanih veća predviđena kao mera kojom se integritet postupka štiti od radnji optuženog.⁹¹ Ipak, takva mera mora biti neophodna iz nekog legitimnog razloga, na primer, za očuvanje bezbednosti, discipline ili drugih.⁹²

44. Iako bi merom izdvajanja trojica optuženih bila sprečena da koriste druge zatvorenike kao posrednike za prosleđivanje poverljivih informacija, panel smatra da u obzir treba uzeti i druge faktore. Konkretno, panel napominje da zasad nema naznaka za to da je ma koji od trojice optuženih pokušao da iskoristi nekog drugog zatvorenika kako bi ometao postupak ili prosleđivao poverljive informacije. Nema naznaka ni za to da je ijedan od ostalih zatvorenika spreman da preuzima takve radnje u njihovo ime. Drugo, takvim merama bi se ozbiljno ograničila prava trojice

A/Res/70/175); Preporuka Saveta ministara zemalja članica o evropskim zatvorskim pravilima (Rec(2006)2-rev), usvojena na Savetu ministara EU 11. januara 2006, revidirana i izmenjena 1. jula 2020.

⁸⁹ Zahtev tužilaštva, stav 2(h).

⁹⁰ Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ECtHR), *A.T. v. Estonia (No. 2)*, br. 70465/14, Judgment, (u daljem tekstu: predmet *A.T. v. Estonia (No. 2)*), 13. novembar 2018, stav 72; *Öcalan v. Turkey (No. 2)*, br. 24069/03, 197/04, 6201/06 i 10464/07, Judgment (u daljem tekstu: predmet *Öcalan v. Turkey (No. 2)*), 18. mart 2014, stav 104; *Rohde v. Denmark*, br. 69332/01, Judgment (u daljem tekstu: predmet *Rohde v. Denmark*), 21. jul 2005, stav 93.

⁹¹ Pravilnik o pritvoru, pravilo 43(3)(c).

⁹² ECtHR, *Ramirez Sanchez v. France* [GC], br. 59450/00, Judgment (u daljem tekstu: predmet *Ramirez Sanchez v. France*), 4. jul 2006, stav 123; predmet *Öcalan v. Turkey (No. 2)*, stav 107; *Babar Ahmad and Others v. the United Kingdom*, br. 24027/07 i dalja četiri, Judgment (u daljem tekstu: predmet *Babar Ahmad and Others v. the United Kingdom*), 10. april 2012, stav 208.

optuženih. I na kraju, panel smatra da se željeni legitimni cilj može postići i merama kojima se manje zadire u njihova prava, pa bi tim merama stoga trebalo dati prednost u odnosu na meru izdvajanja. U ovom trenutku, dakle, s obzirom na informacije koje su mu predočene, panel nije uveren da bi mera izdvajanja bila neophodna i/ili srazmerna.

E. OGRANIČAVANJE POSETA I KOMUNIKACIJE TELEFONOM TROJICI OPTUŽENIH

45. Mere kojima se kontrolišu zatvorenikovi kontakti sa spoljnim svetom nisu same po sebi nespojive sa članom 8 Evropske konvencije.⁹³ S tim u vezi, panel napominje da prema članu 8 Evropske konvencije ograničavanje zatvorenikovog prava na privatani i porodični život, dom i prepisku može biti opravdano ako je „u skladu sa zakonom“, ako se time ostvaruje jedan ili više legitimnih ciljeva navedenih u članu 8(2) Evropske konvencije i ako je to u datim okolnostima neophodno i srazmerno.⁹⁴ Osim toga, takve mere ne smeju se odraziti na suštinu osnovnih prava.

46. Uslov da su ograničenja „u skladu sa zakonom“ znači da za predmetne mere mora postojati bar neki osnov u merodavnom pravu, koji mora biti dostupan licu o kojem je reč i čije dejstvo mora biti predvidivo.⁹⁵ Uslov neophodnosti implicira da se ograničavanjem prava odgovara na neodložnu društvenu potrebu i, naročito, da ono mora da bude srazmerno legitimnom cilju kojem se teži.⁹⁶ Međutim, panel naglašava

⁹³ ECtHR, *Khoroshenko v. Russia* [GC], br. 41418/04, Judgment (u daljem tekstu: predmet *Khoroshenko v. Russia*), 30. jun 2015, stav 123; *Piechowicz v. Poland*, no. 20071/07, Judgment (u daljem tekstu: predmet *Piechowicz v. Poland*), 17. april 2012, stav 212.

⁹⁴ Nacionalna bezbednost, javna bezbednost, ekonomska dobrobit zemlje, sprečavanje nereda ili kriminala, zaštita zdravlja ili morala, ili zaštita prava i sloboda drugih (član 8(2) Evropske konvencije).

⁹⁵ *Khoroshenko v. Russia*, stav 110.

⁹⁶ ECtHR, *Khoroshenko v. Russia*, stav 118.

da je u zatvorskim uslovima održavanje veze sa bliskim srođnicima nerazdvojni deo poštovanja zatvorenikovog prava na porodični život.⁹⁷

47. Što se tiče kriterijuma ustanovljenih članom 8 Evropske konvencije, panel primećuje da je pravilima 56(6) i 116(4)(d) Pravilnika, kao i internim propisima Sekretarijata,⁹⁸ predviđena mogućnost ograničavanja kontakata optuženog.

48. Osim toga, panel primećuje da prema pravilu 56(6), i ne dovodeći u pitanje član 21(4)(c) Zakona, panel može, postupajući po zahtevu ili *proprio motu*, da donese odluku o uslovima pritvora i pratećim pitanjima radi zaštite svedoka ili žrtava, poverljivih informacija ili integriteta postupka, uključujući i odluku o uvođenju potrebnih i srazmernih ograničenja u pogledu mogućnosti pritvorenika za komunikaciju.

1. Posebna ograničenja komunikacije i zajedničkih posetilaca

49. Tužilaštvo traži da se sva neprivilegovana komunikacija trojice optuženih ograniči na unapred odobrene članove porodice i konzularne službenike,⁹⁹ kao i da im se ne odobre posete lica koja posećuju i druge zatvorenike.¹⁰⁰ Panel smatra da bi se time na proizvoljan i neselektivan način uticalo na potencijalne posetioce, te da su te mere zato nesrazmerne.

⁹⁷ ECtHR, *Messina v. Italy* (No. 2), br. 25498/94, Judgment, 28. septembar 2000, stav 61; *Onoufriou v. Cyprus*, stav 91; *Horych v. Poland*, br. 13621/08, Judgment, 17. april 2012, stav 122; predmet *Piechowicz v. Poland*, stav 212.

⁹⁸ Pravilnik o poseti i komunikacijama, članovi 6–7, 12–13, 15, 17, 19; Pravilnik o posetama i komunikaciji branilaca s pritvorenicima, članovi 14–18.

⁹⁹ Zahtev tužilaštva, stav 2(b).

¹⁰⁰ Zahtev tužilaštva, stav 2(f).

2. Neprivilegovane fizičke posete

50. Tužilaštvo predlaže da se trojici optuženih ukinu sve neprivilegovane fizičke posete.¹⁰¹ Iako bi trojica optuženih time bila sprečena da direktno prosleđuju poverljiv materijal, panel smatra da ta mera u ovom trenutku ne bi bila srazmerna. Takvom merom bi se takođe svakom neprivilegovanom posetiocu imputiralo nedozvoljeno postupanje. Postoje i druge mere, koje bi se lakše mogle spojiti s pravima optuženih a kojima bi se neprivilegovane posete mogle pojačano nadzirati tako da se ujedno poštuju prava optuženih i postigne cilj tih mera.

51. Prvo, pre nego što je panel doneo privremenu odluku, diskreciono pravo da odobri ili ne odobri posetu imao je upravnik pritvorske jedinice.¹⁰² Panel smatra da od sada sve zahteve za neprivilegovane fizičke posete trojici optuženih najpre treba da odobri sekretar, kako bi se odluka o odobravanju posete donela sagledavanjem svih relevantnih faktora (pravnih, praktičnih, bezbednosnih). Podrazumeva se da će pre donošenja takve odluke biti konsultovan i upravnik pritvorske jedinice. Ako to bude neophodno, sekretar treba da se konsultuje s tužilaštvom kako bi ustanovio da li postoje naznake za to da je neko lice preduzelo ili bi moglo preduzeti radnje nespojive s njegovim zahtevom za odobravanje neprivilegovane posete jednom od optuženih.

52. Panel smatra da treba uvesti sistem koji će biti usmeren pre svega na identifikovanje i isključivanje samo onih lica koja bi mogla ugrožavati integritet postupka pred ovim sudom ili vršiti radnje protivne pravilima Uprave pritvorske jedinice. Ovlašćenja sekretara i upravnika pritvorske jedinice da odbiju zahtev za posetu utvrđena su članovima 7 i 12 Pravilnika o poseti i komunikacijama. Pored toga, panel upućuje sekretara da, koristeći svoja diskreciona prava, odbije zahtev za fizičku posetu ukoliko utvrdi da postoje verodostojne naznake za to da je dotično lice preduzelo ili bi moglo preduzeti radnje kojima bi se mogao ugroziti

¹⁰¹ Zahtev tužilaštva, stav 2(d).

¹⁰² Pravilnik o poseti i komunikacijama, član 12(1).

integritet postupka pred ovim sudom ili radnje protivne pravilima Uprave pritvorske jedinice.

53. U roku od sedam dana pošto od sekretara dobije obaveštenje da je zahtev za posetu odbijen, optuženi panelu može podneti zahtev za sudsko preispitivanje te odluke. Zahtev za sudsko preispitivanje takve odluke mora biti u skladu sa članom 9(2)-(6) Uputstva Sekretarijata za rad s pritvorenima: pritužbe (KSC-BD-11-Rev1).

3. Uslovi poseta

54. Tužilaštvo je navelo uslove poseta u pritvorskom objektu koje smatra spornim, na primer: (i) u sobi za posete pušta se muzika,¹⁰³ (ii) neprijavljeni zatvorenici ulaze u sobu za posete,¹⁰⁴ (iii) neprijavljeni zatvorenici prisustvuju nekom delu posete¹⁰⁵ i (iv) zatvorenici ulaze u prostorije za posete s transkriptima zaštićenog materijala.¹⁰⁶

55. Panel Sekretarijatu nalaže da obezbedi sledeće uslove: (i) trojica optuženih smeju da se sastaju samo sa po jednim posetiocem (izuzetak su posete supružnika odnosno partnera i dece, koji mogu dolaziti u posetu zajedno, ali bez prisustva ijednog drugog posetioca); (ii) tokom poseta ne sme se puštati muzika niti praviti druga buka koja ometa slušanje razgovora; (iii) posetilac sme imati kontakt samo s onim zatvorenikom za kog mu je poseta odobrena, a zatvorenici ne smeju učestvovati u posetama drugih zatvorenika; (iv) zatvorenici ne smeju primati nepriviligovane fizičke posete u isto vreme kad i drugi zatvorenici, ili vremenski tako bliske da posetioci imaju priliku da kontaktiraju s drugim posetiocima ili s drugim zatvorenima; (v) zatvorenici u prostoriju za posete ne smeju unositi

¹⁰³ Zahtev tužilaštva, stav 19.

¹⁰⁴ Zahtev tužilaštva, stav 19.

¹⁰⁵ Zahtev tužilaštva, stav 19.

¹⁰⁶ Zahtev tužilaštva, stav 34.

privilegovane ili poverljive dokumente ili materijal povezan s predmetom koji se vodi pred Specijalizovanim većima; (vi) svi zatvorenici i posetioци dužni su da razgovaraju tako da se to može čuti i ne smeju da prikrivaju delove razgovora šapatom ili korišćenjem šifrovanog jezika;¹⁰⁷ (vii) u slučaju kršenja ovih odredbi ili drugih pravila o posetama sekretar i lica koje je on ovlastio imaju pravo da odmah prekinu posetu. Ako je poseta prekinuta iz tih razloga, Sekretarijat o tome odmah obaveštava panel i u roku od pet dana panelu podnosi izveštaj.

4. Konzularne posete

56. Panel napominje da konzularne posete ne spadaju u privilegovane posete.¹⁰⁸ U postojećem članu 20(2)(a) Pravilnika o poseti i komunikacijama stoji da pritvorsko osoblje nadzire konzularne posete gledanjem, ali ne i slušanjem. S obzirom na to da konzularne posete ne spadaju u privilegovane posete i s obzirom na pomenutu opasnost po integritet postupka, panel nalaže da se na konzularne posete bilo kom od trojice optuženih primene isti uslovi kao i na druge nepriviligovane posete, to jest, da ih pritvorski službenici nadziru gledanjem i slušanjem. Konzularne posete bilo kom od trojice optuženih ne smeju trajati duže od 45 minuta.

5. Aktivno nadziranje

57. Panel konstatuje da je aktivno nadziranje svih nepriviligovanih fizičkih poseta (s izuzetkom odobrenih konzularnih poseta)¹⁰⁹ između trojice optuženih i njihovih posetilaca neophodno kako bi se otklonila strahovanja koja je tužilaštvo

¹⁰⁷ V. Pravilnik o poseti i komunikacijama, član 15(1) (koji nalaže da se sve posete pritvoreniku nadziru gledanjem i slušanjem od strane pritvorskog osoblja).

¹⁰⁸ V. pravilo 111 (gde se konzularni kontakti ne navode kao privilegovani); Pravilnik o poseti i komunikacijama, član 20(2).

¹⁰⁹ V. Pravilnik o poseti i komunikacijama, član 20.

iznelo a koja je panel uvažio. Da bi ova mera imala efekta, te posete mora nadzirati lice koje govori albanski. Panel ima u vidu činjenicu da takva vrsta nadzora zahteva dodatno vreme i resurse Sekretarijata i Uprave pritvorske jedinice.¹¹⁰ U cilju efikasnog nadziranja takvih poseta, panel broj odobrenih neprivilegovanih fizičkih poseta ograničava na pet poseta mesečno, ne računajući konzularne i privatne posete.¹¹¹ U ovom kontekstu, privatne posete su posete supružnika i/ili dece. Sekretarijat ima diskreciono pravo da dodatno ograniči broj takvih poseta ili da ograniči njihovo trajanje kako bi se one mogle valjano nadzirati. Ukoliko donese odluku o takvim ograničenjima, sekretar je dužan da o tome odmah obavesti panel.

6. Evidencija neprivilegovanih fizičkih poseta

58. Kako je predviđeno relevantnim odredbama,¹¹² upravnik pritvorske jedinice vodi evidenciju o svim neprivilegovanim fizičkim posetama i beleži ime posetioca, ime zatvorenika, podatke za kontakt s posetiocem i njegovu adresu, datum, vreme i trajanje posete i sve druge informacije koja smatra relevantnim.¹¹³ Jednom nedeljno sekretar pregleda tu evidenciju i u konsultacijama s tužilaštvom utvrđuje da li ima naznaka o sumnjivim aktivnostima. Ukoliko postoje takve naznake, sekretar je dužan da o tome odmah obavesti panel.

59. Ta konkretna mera (vođenje i pregledanje evidencije o posetiocima) primenjivaće se i tokom poseta g. Krasnićiju. Kao što je već rečeno, time se g. Krasnićiju ne imputira nedozvoljeno ponašanje, već je namera da se sekretaru omogući da pod nadzorom panela efikasno sprovodi mere određene trojici

¹¹⁰ V. izjašnjenje Sekretarijata, stav 40.

¹¹¹ Nota bene: konzularne posete se ne računaju u pet dozvoljenih poseta.

¹¹² V. Pravilnik o poseti i komunikacijama, član 10(4)

¹¹³ Pravilnik o poseti i komunikacijama, član 16(4).

optuženih. Panel se uverio da je ta mera u skladu s propisnom zaštitom Krasnićijevih prava i da je, u trenutnim okolnostima, neophodna i srazmerna.

7. Posete drugih članova tima odbrane, pored branioca ili kobranioca

60. Panel podseća da pravo na privilegovane posete imaju samo imenovani branilac i kobranilac.¹¹⁴ Posete drugih članova tima odbrane koji nisu u pratnji branioca ili kobranioca ne spadaju u privilegovane posete¹¹⁵ i za njih važe već izneta ograničenja, uključujući i obavezno odobrenje Sekretarijata.

61. Dodatne mere koje je tužilaštvo zatražilo kako bi se ograničile posete članova tima odbrane nisu srazmerne riziku koji se njima želi umanjiti. Panelu nisu predočene informacije koje bi opravdale takve mere.¹¹⁶ Panel napominje, štaviše, da bi se takve mere, ukoliko bi bile odobrene, mogle nepovoljno odraziti na pripremu odbrane za suđenje. Stoga panel u ovom trenutku odbija ostale mere koje je tužilaštvo zatražilo za posete članova tima odbrane.

8. Video i telefonske posete i komunikacija

62. Iz razloga navedenih u prethodnom odeljku, za video i telefonske posete i komunikaciju s trojicom optuženih potrebno je prethodno odobrenje sekretara.¹¹⁷ Sekretar se upućuje da telefonske kontakte trojice optuženih ograniči na lica kojima je izdao odobrenje.¹¹⁸ Konkretno, panel upućuje sekretara da se pre nego što odobri pozive uveri da potencijalni sagovornik nije vršio radnje protivne

¹¹⁴ V. Pravilnik o posetama i komunikaciji branilaca s pritvorenicima, član 6(5).

¹¹⁵ V. Pravilnik o posetama i komunikaciji branilaca s pritvorenicima, član 9(4), (5).

¹¹⁶ V. zahtev tužilaštva, stav 47.

¹¹⁷ V. gore, stav 51.

¹¹⁸ V. izjašnjenje Sekretarijata, stav 24. Panel napominje da je sekretar predložio da, uz njegovo odobrenje, s trojicom optuženih telefonom mogu kontaktirati i lica koja ne spadaju u krug „članova uže porodice i službenika konzulata“.

integritetu postupka pred ovim Sudom ili zaštititi poverljivih informacija. Sekretar po potrebi o tom pitanju treba da se konsultuje s tužilaštvom. Ukoliko sekretar ne odobri pozive nekom licu dužan je da o svojoj odluci odmah obavesti panel.

63. Uz navedena ograničenja za telefonske pozive, Uprava pritvorske jedinice na početku video-poziva mora da zatraži važeću ličnu ispravu.¹¹⁹ Kad razmatra zahteve za video i telefonske posete i komunikaciju, sekretar primenjuje iste metode i mere nadziranja iznete u kontekstu razloga za odbijanje zahteva za fizičke posete.¹²⁰

64. Lica kojima je odobreno da s trojicom optuženih kontaktiraju telefonom ili video-vezom biće obaveštena o tome da (a) nije dopušteno da s optuženima razgovaraju o poverljivim ili zaštićenim informacijama i da bi u protivnom mogla snositi zakonske posledice, (b) nije dopušteno da koriste šifrovan jezik i da bi ukoliko to čine komunikacija mogla biti prekinuta, i (c) da nije dopušteno da razgovor snimaju ili da trećem licu omogućavaju da u njemu učestvuje.

65. Panel napominje da je za nadziranje telefonske komunikacije u pritvorskom objektu načelno pravilo da upravnik pritvorske jedinice preslušava maksimalno deset (10) posto telefonskih razgovora nedeljno, snimljenih digitalno i odabranih po principu slučajnog uzorka.¹²¹ Tužilaštvo traži da sva komunikacija trojice optuženih bude pod aktivnim nadzorom lica koje govori albanski.¹²² Panel smatra da takva mera u ovom trenutku ne bi bila srazmerna riziku i napominje da mu nisu predočene informacije o tome da su video ili audio razgovori dosad korišćeni u suprotnosti s integritetom postupka. Osim toga, neselektivno aktivno nadziranje znatno bi opteretilo resurse Sekretarijata i Uprave pritvorske jedinice, što je neopravdano, prema informacijama koje su panelu dosad predočene.¹²³

¹¹⁹ V. izjašnjenje Sekretarijata, stav 26.

¹²⁰ V. gore, stavovi 51–53.

¹²¹ Pravilnik o poseti i komunikacijama, član 17(3).

¹²² Zahtev tužilaštva, stav 2(c)(i)-(iii).

¹²³ V. izjašnjenje Sekretarijata, stavovi 39(a), 43(a).

66. Stoga panel nalaže Sekretarijatu da aktivno nadzire (i o tome obavesti optužene) i video i audio posete i komunikaciju kad god sekretar, na osnovu svojih diskrecionih prava ili, po potrebi, uputstava panela, konstatuje da je to neophodno kako bi se garantovao integritet postupka, zaštitile poverljive informacije i/ili garantovalo da trojica optuženih ili lica koja su u kontaktu s njima poštuju mere određene ovom odlukom.¹²⁴ Kao što je već rečeno, Sekretarijat će po potrebi biti u kontaktu s tužilaštvom kako bi utvrdio ko su posetioči čiju komunikaciju s optuženima treba nadgledati.

67. Uvode se i dodatni uslovi za treća lica u kontekstu video i audio poseta i komunikacije: (i) u pozivu ne sme učestvovati lice čije učešće nije prijavljeno, (ii) niko ko nije prijavljen ne sme pasivno pratiti poziv ili na bilo koji drugi način primati ili pribavljati sadržaj razgovora, bilo auditivnim, bilo pismenim putem,¹²⁵ (iii) zabranjeno je korišćenje zvučnika telefona ili drugih sličnih funkcija, (iv) zabranjeno je korišćenje šifrovanog jezika i (v) i zatvoreniku i svakom licu koje komunicira s njim zabranjeno je da pravi audio ili video snimke poseta i razgovora. U okviru svojih diskrecionih prava i obaveze da garantuje efikasno nadziranje komunikacije, sekretar može da ograniči broj poziva, video-poziva i/ili njihovo trajanje. O svakoj takvoj odluci dužan je da odmah obavesti panel.

68. Panel nalaže sekretaru da osoblju zaduženom za nadziranje komunikacije izda potrebna uputstva i ovlašćenje da prekine razgovor ukoliko učesnici u njemu ne poštuju relevantna pravila ili ovu odluku. Kao što je već naloženo, ako je neprivilegovana komunikacija prekinuta na tom osnovu, sekretar je dužan da o

¹²⁴ Panel napominje da se, za trojicu optuženih, ovim nalogom menjaju ograničenja određena upravniku pritvorske jedinice, koji prema članu 17(3) Pravilnika o poseti i komunikacijama može da preslušava najviše 10% telefonskih poziva mesečno, snimljenih digitalno i odabranih po principu slučajnog uzorka.

¹²⁵ To uključuje i sprave koje lica s ometenom moći sluha ili govora koriste za kucanje poruka, telefonske sprave za lica s oštećenim sluhom, aparati koji licima s oštećenim sluhom ispisuju reči sagovornika i telefonske sprave koje licima s oštećenom moći govora omogućuju da otkučaju poruku sagovorniku.

tome odmah obavesti panel i u roku od pet dana podnese izveštaj o spornom događaju.

69. Optuženi ima pravo da u roku od sedam dana pošto od sekretara dobije obaveštenje o njegovoj odluci da mu ograniči komunikaciju s trećim licima podnese zahtev za sudsko preispitivanje te odluke. Zahtev za sudsko preispitivanje takve odluke podnosi se u skladu sa članom 9(2)-(6) Uputstva Sekretarijata za rad s pritvorenicima: pritužbe (KSC-BD-11-Rev1).

9. Evidencija i snimanje video i audio poseta i komunikacije

70. Kao što je predviđeno internim pravilnicima,¹²⁶ upravnik pritvorske jedinice dužan je da o svim dolaznim i odlaznim video i telefonskim pozivima vodi evidenciju u koju se upisuju ime pritvorenika, telefonski broj, datum, vreme i trajanje poziva, te eventualno drugi podaci koje upravnik pritvorske jedinice smatra relevantnim.¹²⁷ Sekretar je dužan da tu evidenciju pregleda nedeljno kako bi utvrdio, po potrebi i nakon konsultacija s tužilaštvom, da li bilo koji od tih snimaka treba i aktivno preslušati.

71. Ta mera će se primenjivati i na komunikaciju g. Krasnićija. Kao što je već rečeno, to ima za cilj da se omogući sekretaru da, pod nadzorom panela, efikasno sprovodi mere naložene za trojicu optuženih. Panel se uverio da se takva mera ne kosi s valjanom zaštitom Krasnićijevih prava i da je u trenutnim okolnostima neophodna i srazmerna.

¹²⁶ V. Pravilnik o poseti i komunikacijama, član 16(4).

¹²⁷ Pravilnik o poseti i komunikacijama, član 16(4).

72. Tužilaštvo traži da se do kraja ovog postupka snimaju sve posete i sva dolazna i odlazna komunikacija trojice optuženih.¹²⁸ Panel smatra da je ta mera u ovim okolnostima neophodna i srazmerna.¹²⁹

F. PREPISKA

73. Na osnovu informacija koje su mu predočene, panel smatra da nije opravdano da se trojici optuženih ovaj vid komunikacije zabrani ili ograniči. U skladu s relevantnim pravilima, taj vid komunikacije nadzire se pasivno. Osim toga, panel nalaže Sekretarijatu da do kraja postupka u ovom predmetu sistematski pravi i čuva kopije sve prepiske trojice optuženih.

74. Ukoliko to bude neophodno u cilju efikasnog sprovođenja ove odluke, sekretar ili upravnik pritvorske jedinice u ime sekretara mogu da ograniče, u razumnoj meri, broj pisama koje optuženi mogu da pošalju. Ukoliko raspolaže verodostojnim naznakama za to da bi se takva prepiska mogla koristiti u svrhe suprotne pravilima pritvora i/ili ovoj odluci, sekretar je ovlašćen da pregleda njen sadržaj. Sekretar je dužan da o tome odmah obavesti panel.

75. Panel takođe podseća trojicu optuženih da se takva prepiska ne sme koristiti za prenošenje poverljivih informacija i/ili informacija na osnovu kojih bi se mogao utvrditi identitet zaštićenog svedoka neovlašćenim trećim licima. Takva prepiska ne sme se voditi na šifrovanom jeziku. Upotreba takvog jezika pružila bi osnov sekretaru da iskoristi svoje diskreciono pravo i ne dozvoli da se takva prepiska dostavi primaocu.

76. Osim u slučajevima načelne zabrane prenošenja poverljivih informacija, ova odredba ne odnosi se na jasno označenu dolaznu ili odlaznu prepisku sa MKCK-om, ombudsmanom, sekretarom ili pripadnikom osoblja koje je sekretar

¹²⁸ Zahtev tužilaštva, stav 2(c)(i), (ii).

¹²⁹ Panel napominje da to predstavlja produženje osmomesječnog perioda utvrđenog članom 17(2) Pravilnika o poseti i komunikacijama kojim se sekretaru izričito daje ovlašćenje da taj period produži.

ovlastio, sudijom ili panelom Specijalizovanih veća ili osobljem koje su oni ovlastili, ili bilo kojim drugim sudskim organom koji sekretar priznaje.¹³⁰ Ova odluka ne odražava se ni na glavne braniocce i kobraniocce optuženih.

G. OBAVEZA SEKRETARIJATA DA PODNOSI IZVEŠTAJE

77. U skladu s kriterijumima neophodnosti i srazmernosti, mere naložene ovom odlukom ostaju na snazi samo dok služe legitimnoj svrsi i dok su neophodne i srazmerne. Panel će uslove pritvora utvrđene ovom odlukom preispitivati ili *proprio motu* na svakih šest meseci ili kad mu optuženi na koga se te mere odnose podnese obrazložen zahtev.

78. Da bio upoznat sa okolnostima koje se tiču tih pitanja, panel sekretaru određuje obavezu da na svaka dva meseca podnosi izveštaj, u kome, kao minimum, treba da iznese sledeće informacije:

- (a) procenat snimljenih poziva (za svakog optuženog ponaosob) koji se aktivno nadziru;
- (b) podatke o svakoj prekinutoj neprivilegovanoj komunikaciji;
- (c) podatke o svakom odbijenom zahtevu za neprivilegovanu posetu ili poziv;
- (d) broj odobrenih neprivilegovanih fizičkih poseta i dolaznih i odlaznih video i audio poziva trojice optuženih;
- (e) podatke o svakom slučaju nepoštovanja pravila pritvora i/ili ove odluke tokom neprivilegovanih kontakata;
- (f) podatke o svakom slučaju sumnjive razmene informacija utvrđenom prilikom pregledanja snimljene komunikacije;

¹³⁰ V. Pravilnik o poseti i komunikacijama, član 19(5), (6).

- (g) podatke o svim događajima ili okolnostima relevantnim za mogućnost panela da garantuje integritet postupka, zaštiti svedoke i/ili spreči širenje poverljivih informacija;
- (h) podatke o resursima Sekretarijata utrošenim na nadgledanje uslova pritvora i ažurirane podatke o mogućnostima njihove dalje primene; i
- (i) podatke o novim ili izmenjenim okolnostima koje bi se mogle odraziti na efikasnost i/ili neophodnost bilo koje od naloženih mera.

H. PRAVA NA KOJA SE OVA ODLUKA NE ODNOSI

79. Panel ističe da se ova odluka ne odražava na prava predstavnikâ MKCK, ombudsmana, sekretara, sudija Specijalizovanih veća i osoblje koje su te organizacije i pojedinci ovlastili.

80. Dalje, panel u ovom trenutku odbija da donese bilo kakve restriktivne mere za privatne posete, i to kako zbog važnosti koje one imaju za optužene,¹³¹ tako i zbog toga što nema naznaka za to da su one dosad korišćene za nedozvoljene radnje. Međutim, panel želi da istakne da će bez odlaganja naložiti dodatna ograničenja¹³² za privatne posete ukoliko bilo ko tokom tih poseta bude vršio nedozvoljene radnje.

81. Panel je takođe mišljenja da nema osnova za ograničavanje pristupa sistemu za bezbednu elektronsku razmenu podataka (u daljem tekstu: SEDS) članovima timova odbrane.¹³³ Nema naznaka za to da je ijedan član timova odbrane vršio nedozvoljene radnje ili da je došlo do zloupotrebe sistema SEDS. Osim toga, SEDS je korisno i važno sredstvo za rad, pa bi ograničavanje pristupa tom sistemu moglo nepotrebno da uspori i omete pripremu odbrane.

¹³¹ V. npr. Evropska konvencija, član 8.

¹³² V. Pravilnik o poseti i komunikacijama, član 24.

¹³³ V. izjašnjenje Sekretarijata, stav 50.

I. DRUGE MERE

82. Što se tiče drugih mera koje je tužilaštvo zatražilo a o kojima ovde nije izričito bilo govora, panel smatra da su one u ovom trenutku neopravdane i/ili nesrazmerne.¹³⁴ U skladu sa svojim odgovornostima, tužilaštvo i Sekretarijat nastaviće da nadziru prilike. Ukoliko dođe do promena koje opravdavaju izmenu trenutno važećih mera, tužilaštvo i Sekretarijat su dužni da o tome obaveste panel na način predviđen Zakonom i Pravilnikom.

V. STEPEN TAJNOSTI

83. Panel napominje da su odgovori svih optuženih i izjašnjenje Sekretarijata podneti kao poverljivi. Panel napominje da su tužilaštvo, Seljimijeva odbrana i Veseljijeva odbrana dostavili i javne redigovane verzije svojih podnesaka.¹³⁵ Panel stoga nalaže Tačijevoj odbrani, Krasnićijevoj odbrani i Sekretarijatu da do srede, 6. decembra 2023. dostave javne redigovane verzije svojih podnesaka ili zahtev da se stepen tajnosti tih podnesaka promeni u "javno".

VI. DISPOZITIV

84. Iz navedenih razloga panel

¹³⁴ V. npr. zahtev tužilaštva, stav 50 (gde se traži da se stranama u postupku dostavljaju periodični izveštaji Sekretarijata).

¹³⁵ V. gore, fusnote 6, 15, 16.

- (a) **STAVLJA VAN SNAGE** vanredne mere koje je naložio svojom privremenom odlukom, čim se obezbede sve relevantne mere iz ove odluke;
- (b) **DELIMIČNO ODOBRAVA** zahtev tužilaštva, kako je precizirano u stavovima 51–53, 55–60 i 62–78 ove odluke;
- (c) **NALAŽE** sekretaru da bez odlaganja preduzme mere i primeni izmenjene uslove pritvora, kako je izloženo u stavovima 51–53, 55–60 i 62–78 ove odluke, i da obavesti panel o tome;
- (d) **NALAŽE** sekretaru da, u skladu s uslovima izloženim u stavu 78 ove odluke, panelu podnosi objedinjeni izveštaj svaka dva meseca (počev od 1. februara 2024), ili češće, ukoliko to bude smatrao neophodnim;
- (e) **PODSEĆA** optužene na njihovu obavezu da neovlašćenim trećim licima ili javnosti ne objavljuju poverljive informacije i/ili informacije na osnovu kojih bi se mogao utvrditi identitet zaštićenih svedoka;
- (f) **ODBIJA** ostale zahteve tužilaštva;
- (g) **NALAŽE** Tačijevoj odbrani, Krasnićijevoj odbrani i Sekretarijatu da do srede, 6. decembra 2023, dostave javne redigovane verzije svojih podnesaka ili zahtev da se stepen tajnosti tih podnesaka promeni u „javno“.

/potpis na originalu/

Sudija Čarls L. Smit III,
predsedavajući sudija

Petak, 1. decembar 2023,
Hag, Holandija